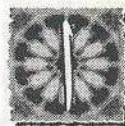

آشنایی با مصححان و محققان

ایمن فؤاد سید

ایرج افشار

ایمن فؤاد سید در میان عرب زبانان یکی از متخصصان نسخه‌شناسی و عالم به وضع قواعد آن است. پدرش فؤاد سید متن شناس و نسخه شناس بزرگی بود. ایمن در قاهره به سال ۱۹۴۹ متولد شد. وی در دانشگاه رشته تاریخ خواند و لیسانسیه شد. سپس در رشته تاریخ اسلامی فوق لیسانس گرفت و بالاخره از دانشگاه سوربون (پاریس) به دریافت درجه دکتری دولتی در ادبیات و علوم انسانی نائل شد.

پس از بازگشت به مصر در معهد المخطوطات العربیه به کار پرداخت و چندی امین کتابخانه مؤسسه باستان شناسی فرانسه در قاهره بود و بعد از آن همان کار را در مؤسسه باستان شناسی هلندی در همان شهر برعهده داشت. در کتابخانه ملی مصر هم سمتهای پژوهشی و استشاری و اجرایی را عهده دار بود و در دانشگاه امریکایی قاهره علم مخطوطات را تدریس می کرد. علاقه مندی ایمن فؤاد سید یکی به شناخت متون و نشر

آنهاست از حیث نص و متن. دیگر متجسس است در یافتن قواعد و تازگیهای مربوط به کیفیات فیزیکی و صورتی نسخه های خطی اسلامی؛ آنچه در اصطلاح اروپایی به آن کدیولوژی Codicology گفته می شود و در این زمینه به تازگی کتاب ارزشمندی به نام کتاب العربی المخطوط و علم المخطوطات تألیف کرد که در زبان عربی در نوع خود بهترین است.

فهرست تألیفات او چنین است:

- ۱ - مصادر تاریخ الیمن فی العصر الاسلامی، القاهرة - المعهد العلمی الفرنسی للآثار الشرقیة ۱۹۷۴.
  - ۲ - تاریخ المذاهب الدینیة فی بلاد الیمن حتی نهاية القرن السادس الهجری، القاهرة - الدار المصریة اللبنانیة ۱۹۸۸.
  - ۳ - الدولة الفاطمیة فی مصر - تفسیر جدید، القاهرة - الدار المصریة اللبنانیة ۱۹۹۲.
  - ۴ - دارالکتب المصریة تاریخها و تطورها، بیروت - أوراق شرقیة ۱۹۹۶.
  - ۵ - التطور العمرانی لمدينة القاهرة منذ نشأتها و حتی الان، القاهرة - الدار المصریة اللبنانیة ۱۹۹۷.
  - ۶ - الكتاب العربی المخطوط و علم المخطوطات، ۱ - ۲، لقاهرة - الدار المصریة اللبنانیة ۱۹۹۷.
- La Capitale de L'Egypte jusqu' a L'époque fatimide-
Essai de reconstitution topographique (BTS, 48 Beyrut 1998)

متنهای کهنی که توسط وی نقد و تصحیح و چاپ شده اینهاست:

- ۱ - الجزء الأربعون من أخبار مصر للمسیحی، القاهرة - المعهد العلمی الفرنسی للآثار الشرقیة ۱۹۷۸.
- ۲ - المنتقى من أخبار مصر لابن میسر، القاهرة - المعهد العلمی الفرنسی للآثار الشرقیة ۱۹۸۱.

- ٣ - نصوص ضائعة من أخبار مصر للمسبحي، مجلة حوليات إسلامية ١٧ An.Isl. (١٩٨١) ١ - ٥٤.
- ٤ - نصوص من أخبار مصر لابن المأمون، القاهرة - المعهد العلمي الفرنسي للآثار الشرقية ١٩٨٣.
- ٥ - مسالك الأبصار في ممالك الأمصار لابن فضل الله العمري - ممالك مصر و الشام و الحجاز و اليمن، القاهرة - المعهد العلمي الفرنسي للآثار الشرقية ١٩٨٥.
- ٦ - الوافي بالوفيات لخليل بن ايبيك الصفي ج ١٨، بيروت - المعهد الألماني للأبحاث الشرقية ١٩٨٨.
- ٧ - القانون في ديوان الرسائل و الاشارة الى من نال الوزارة لابن الصيرفي، القاهرة - الدار المصرية اللبنانية ١٩٩٠.

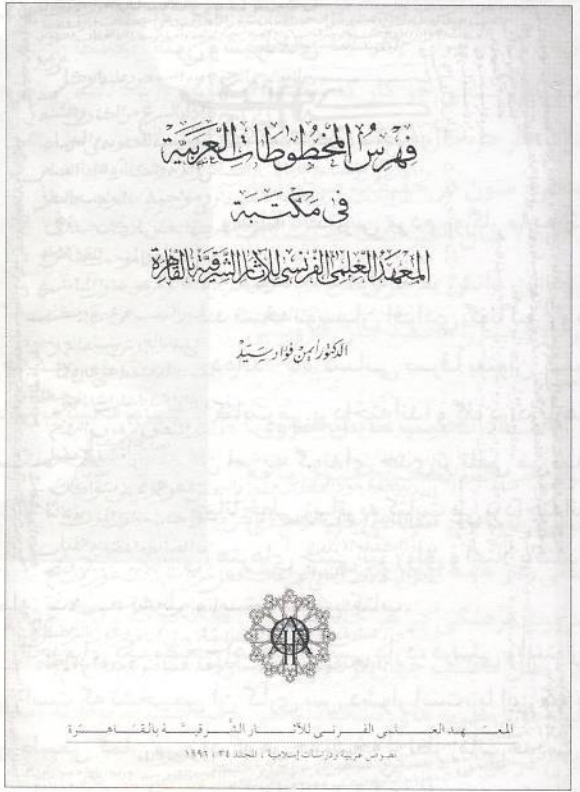
١ - "Early Methods of Book Composition: A Maqrizi's Draft of the Kitab al-Khitat". The Codicology of Islamic Manuscripts. London, al-Furqan Islamic Heritage Foundation 1995, pp. 93-101

- ٢ - «علاقات معهد المخطوطات مع مراكز التراث و دوائر الاستشراق - واقع و آفاق»، مجلة معهد المخطوطات العربية ٤٠ (مايو ١٩٩٦)، ٢١٥ - ٢٢٤.
- ٣ - «دار الكتب المصرية و نشر التراث» مجلة عالم الكتاب ٥٠ (أبريل - يونيو ١٩٩٦)، ١٠ - ١٤.
- ٤ - «طريقة التأليف عند القدماء من خلال مسودة المقريزي لكتاب الخطط» في كتاب دراسة المخطوطات الاسلامية بين اعتبارات المادة و البشر - أعمال المؤتمر الثاني لمؤسسة الفرقان للتراث الاسلامي، لندن ١٩٩٧، ١٥٣ - ١٦١.
- ٥ - «صناعة الكتاب العربي المخطوط» مجلة حوليات سلامية. Isl. ٣١ An. (١٩٩٧)، ١ - ٣٩.

<<L'art du livre ál'époque fatimide>>. Dossiers d'Archéologie n. 233 (Mai 1998), pp. 80-83

- ٦ - «خزانة كتب الفاطميين هل بقي منها شيء؟»، مجلة معهد المخطوطات العربية ٤٢ (١٩٩٨) ١ - ٢٧.
- ٧ - «التجربة المصرية في فهرسة المخطوطات (فهارس القاهرة)»، في كتاب التجارب العربية في فهرسة المخطوطات، القاهرة - معهد المخطوطات العربية ١٩٩٨، ٥٩ - ٩٦.

٨ - «السماع و القرأة و المناولة و قيود المقابلة و المعارضة على المخطوطات العربية»، مجلة معهد المخطوطات العربية، مجلد ٤٢.

- ٨ - نزهة المقلتين في أخبار الدولتين لابن الطوير القيسراني، بيروت - المعهد الألماني للأبحاث الشرقية ١٩٩٢.
  - ٩ - «مسودة كتاب المواعظ و الاعتبار في ذكر الخطط و الآثار» للمقريزي، لندن مؤسسة الفرقان للتراث الإسلامي ١٩٩٥.
  - ١٠ - «الروضة البهية الزاهرة في خطط المعزية القاهرة» لابن عبد الظاهر، بيروت - أوراق شرقية ١٩٩٦.
- مقالتي كه از او در زمينه نسخ و كتابت و كتابخانه و مباحث پيوسته بدانها نشر شده اينهاست: